

Хряпинський А.П.

Національний університет цивільного захисту України

НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

У статті досліджено нормативно-правовий механізм державного регулювання територіального розвитку в Україні. Побудовано класифікацію нормативно-правових актів державного регулювання територіального розвитку в Україні. Виділено принципи формування дієвого механізму державного регулювання територіального розвитку в Україні. Проаналізовано особливості укладання угоди щодо регіонального розвитку в рамках механізму державного регулювання територіального розвитку в Україні.

Ключові слова: державне регулювання, механізм, територіальний розвиток, нормативно-правове забезпечення, принципи.

Постановка проблеми. Нинішній стан регіонального розвитку в Україні зумовлює об'єктивну необхідність дослідження й удосконалення відповідного нормативно-правового механізму державного регулювання територіального розвитку з огляду на масштабність і різнохарактерність регіонів України в нинішніх трансформаційних умовах. Дієвий нормативно-правовий механізм державного регулювання територіального розвитку дасть змогу оптимізувати регіональну інфраструктуру з погляду політичного, економічного, соціально-культурного й техніко-технологічного аспектів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі багато вчених і практиків як в Україні, так і за кордоном присвятило свої наукові праці питанням регіонального розвитку. Зокрема, необхідно виділити роботи С.І. Бандура [1], З.С. Варналія [2], С.В. Волик [3], О.Б. Коротича [4] та інших науковців.

Однак необхідно зазначити, що в більшості з існуючих наукових праць розглядаються переважно окремі напрями нормативно-правового забезпечення територіального розвитку. Відповідно, потребує подальших досліджень їх систематизація й побудова на основі цієї систематизації узагальненого механізму державного регулювання територіального розвитку в Україні.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження нормативно-правового механізму державного регулювання територіального розвитку в Україні.

Для досягнення поставленої мети в роботі є доцільними постановка та вирішення таких завдань:

- побудувати класифікацію нормативно-правових актів державного регулювання територіального розвитку в Україні;
- виділити принципи формування дієвого механізму державного регулювання територіального розвитку в Україні;
- проаналізувати особливості укладання угоди щодо регіонального розвитку в рамках механізму державного регулювання територіального розвитку в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Варто звернути увагу на те, що нормативно-правовий механізм державного регулювання територіального розвитку в Україні повинен формуватися й впроваджуватися з огляду на сучасне соціально-економічне становище країни в трансформаційних умовах. Зазначений механізм повинен бути орієнтований на усунення колізій у законодавстві, перш за все, стосовно підтримки регіонального розвитку а, відповідно, й регіональної інфраструктури України.

Нормативно-правовий механізм державного регулювання територіального розвитку повинен передбачати наявність у ньому таких різновидів законодавчих актів (рис. 1) [1; 2]:

Відповідно до Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 8 вересня 2005 р. № 2850-IV, стимулювання територіального розвитку здійснюється відповідно до таких принципів:

- баланс інтересів розвитку на загальнодержавному, регіональному й місцевому рівнях;
- виокремлення напрямів регіонального розвитку, що є науково обґрунтованими, з прийняттям

до уваги пропозицій органів місцевого самоврядування;

- застосування програмно-цільового підходу з метою вирішення питань забезпечення соціально-економічного розвитку;

- формування сприятливого регіонального інвестиційного клімату;

- максимальна адаптація послуг державних органів й органів місцевого самоврядування до потреб споживачів;

- акумуляція фінансових ресурсів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, а також надходжень з інших джерел фінансування на конкурсній основі з метою їх найбільш раціонального використання для забезпечення цілей територіального розвитку;

- забезпечення кооперації та взаємної відповідальності центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, організацій наукового й громадського спрямування, а також інших суб'єктів стосовно забезпечення територіального розвитку [3; 5].

У Законі України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 8 вересня 2005 р. № 2850-IV присутні такі особливості укладання угоди щодо регіонального розвитку:

- проведення центральними й місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування заходів стосовно реалізації на базі регіонів на спільній основі державної стратегії регіонального розвитку;

- затвердження обсягів, порядку, форми й термінів фінансування заходів, що проводяться на спільній основі, відповідно до Державного бюджету України та місцевих бюджетів;

- визначення порядку інформування сторін стосовно процесу впровадження угоди щодо регіонального розвитку;

- встановлення відповідальності сторін угоди щодо регіонального розвитку за невиконання або неналежне виконання її умов;

- затвердження порядку внесення змін до змісту угоди щодо регіонального розвитку;

- визначення порядку набуття чинності й терміну дії угоди щодо регіонального розвитку.

Крім того, угода щодо регіонального розвитку може містити й інші пункти за попереднім узгодженням. Форми для затвердження угод щодо регіонального розвитку затверджуються Кабінетом Міністрів України [4; 6].

Традиційно дію угоди щодо регіонального розвитку може бути припинено за умови завершення терміну її дії або відповідно до згоди сторін. Дію угоди щодо регіонального розвитку може бути також припинено з боку однієї зі сторін у разі, коли умови угоди не виконуються систематично або виконуються неналежним чином.

У разі, коли однією зі сторін ініціюється дострокове припинення дії угоди щодо регіонального розвитку, вона зобов'язана повідомити про це іншу сторону протягом шести місяців до настання дати, починаючи з якої буде припинено дію угоди [3; 2].

До того ж треба взяти до уваги, що рішення однієї зі сторін угоди щодо регіонального розвитку з приводу дострокового припинення її дії може бути оскаржено в судовому порядку іншою стороною. З моменту припинення дії угоди щодо регіонального розвитку припиняється її фінансування.

Рис. 1. Класифікація нормативно-правових актів державного регулювання територіального розвитку в Україні

Висновки. Отже, проведене нами дослідження дало змогу дійти таких висновків:

1. Побудовано класифікацію нормативно-правових актів державного регулювання територіального розвитку в Україні. Зазначена класифікація містить такі різновиди нормативно-правових актів державного регулювання територіального розвитку в Україні: загального спрямування, спеціального спрямування, бюджетного спрямування, планувального спрямування. Підкреслено, що під час побудови нормативно-правового механізму державного регулювання територіального розвитку необхідно брати до уваги всі вищезазначені типи правових документів.

2. Виділено принципи формування дієвого механізму державного регулювання територіального розвитку в Україні: баланс інтересів розвитку на загальнодержавному, регіональному й місцевому рівнях; виокремлення напрямів регіонального розвитку; застосування програмно-цільового

підходу; формування сприятливого регіонального інвестиційного клімату; максимальна адаптація послуг державних органів й органів місцевого самоврядування до потреб споживачів; акумуляція фінансових ресурсів Державного бюджету України й місцевих бюджетів; забезпечення кооперації та взаємної відповідальності органів державної влади й місцевого самоврядування.

3. Проаналізовано особливості укладання угоди щодо регіонального розвитку в рамках механізму державного регулювання територіального розвитку в Україні. Підкреслено, що ключовими умовами в цьому контексті є затвердження обсягів, порядку, форми й термінів фінансування заходів, що проводяться на спільній основі, відповідно до Державного бюджету України та місцевих бюджетів, а також встановлення відповідальності сторін угоди щодо регіонального розвитку за невиконання або неналежне виконання її умов.

Список літератури:

1. Бандур С.І. Сучасна регіональна соціально-економічна політика держави: теорія, методологія, практика. Київ, 2002. 250 с.
2. Варналій З.С. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку. Київ, 2005. 498 с.
3. Волик С.В. Удосконалення механізмів сталого розвитку регіонів України як запорука стабільності держави. Держава та регіони. 2012. № 2. С. 145–149.
4. Коротич О.Б. Державне управління регіональним розвитком України. Харків, 2006. 220 с.
5. Лексин И.В. Регион как объект анализа государственного управления. Регион. Экономика: теория и практика. 2005. № 4 (19). С. 20–26.
6. Цабрия Д.Д. Система управления (государственно-правовые аспекты). Москва, 1990. 175 с.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЙ МЕХАНИЗМ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ТЕРРИТОРИАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ В УКРАИНЕ

В статье исследован нормативно-правовой механизм государственного регулирования территориального развития в Украине. Построена классификация нормативно-правовых актов государственного регулирования территориального развития в Украине. Выделены принципы формирования действенного механизма государственного регулирования территориального развития в Украине. Проанализированы особенности заключения соглашения о региональном развитии в рамках механизма государственного регулирования территориального развития в Украине.

Ключевые слова: государственное регулирование, механизм, территориальное развитие, нормативно-правовое обеспечение, принципы.

THE STANDARD AND LEGAL MECHANISM OF STATE REGULATION OF THE TERRITORIAL DEVELOPMENT IN UKRAINE

The standard and legal mechanism of state regulation of the territorial development in Ukraine is investigated in the article. The classification of standard and legal acts of state regulation of the territorial development in Ukraine is constructed. The principles of formation of the effective mechanism of state regulation of the territorial development in Ukraine are marked out. The features of conclusion of agreement about regional development within the mechanism of state regulation of the territorial development in Ukraine are analyzed.

Key words: state regulation, mechanism, territorial development, standard and legal support, principles.